

POVIJESNI KVIZ

Nakon nekoliko godina odlučili smo vratiti kviz u našu *Rostru*. Tko zna, možda postanemo uspješni kao i jedan od autora posljednjeg *Rostrinog* kviza i zaposlimo se kod Tarika Filipovića. Odgovori na pitanja se nalaze iza njih, a umjesto da provjeravate odgovor na svako pitanje pojedinačno, preporučujemo da prvo zapišete odgovore na papir, a rješenja provjerite tek nakon što odgovorite na sva pitanja.

1. Iako ga se nećemo držati, počnimo kronološkim redom. Donald Johnson i Tom Gray su kod Hadara u Etiopiji otkrili kostur odrasle ženke iz vrste *Australopithecus afarensis*. Po kojoj pjesmi The Beatlesa su joj dali ime??

2. Poveži djela s autorima: a) Okovani Prometej b) Kralj Edip c) Antigona d) Medeja e) Elektra

1. Euripid 2. Sofoklo 3. Eshil

3. Više-manje svima je poznata priča o Tarkviniju Oholom, posljednjem rimskom kralju koji je svojim načinom vladanja učinio da se Rimljani zasite monarhije i prihvate novi sustav vladanja – republiku. Kao što to obično biva, kad neki vladar bude smijenjen, vođe (ili vođa) urote se protiv njega i postanu njegovi nasljednici. Kako se zovu dvojica, inače imenjaka (ili ako ćemo biti precizniji „praenomenjaka“), koja su predvodili ustanak protiv Tarkvinija nakon čega su postali prvim konzulima Rimske Republike?

4. Kad smo već kod kazališta i političkih prevrata, John Wilkes Booth je, uz povik *Sic semper tyrannis* (Boothova aluzija na smjenu događanja oko smjene Tarkvinija Oholog), ubio Abrahama Lincolna. Što je po zanimanju bio ovaj atentator?

5. Već osnovnoškolci znaju da se Romul Augustul smatra posljednjim rimskim carem na zapadu. No, malo je poznato da je posljednji zapadni rimski car, koji je priznat i u Konstantinopolu, bio „naš“ Dalmatinac koji je umro 480. godine u Saloni, čak četiri godine nakon abdikacije Romula Augustula. Naše pitanje je: kako se zove ovaj manje poznati, ali posljednji legitimni zapadni rimski car?

6. Što je po „zanimanju“ bio Bazilije I. prije nego što je ušao u carsku službu i postao bizantskim carem?

7. Autor ove slike moderni je europski umjetnik rođen u Španjolskoj 1881. godine. Neki kažu da je veliki slikarski opsjenar, a drugi pak kažu da je veliki majstor. Tko je on?

8. U rano jutro 20. studenog 1991. u Uredu predsjednika Tuđmana dogodio se sastanak na kojem su vijećala najveća vojna lica tadašnje Hrvatske vojske. Koja je bila tema ovog sastanka? (ne tražimo detaljne točke dnevnog reda nego okvirnu temu.)

9. Prvi put se pojavljuje u nordijskim legendama iz vikinških vremena kao čudovište iz morskih dubina koje potapa brodove. To čudovište je nešto poznatije u današnjoj pop-kulturi zahvaljujući

kulturnim Piratima s Kariba, a također je i poznato ljubiteljima računalnih igrica poput DOTA-e gdje se naziva „Tidehunter“. O kojoj mitskoj nemani je riječ?

10. Aleksandar Veliki, Cezar, Karlo Veliki, Napoleon itd. smatraju se velikim europskim osvajačima. S druge strane, „rekord“ je definitivno postavio Džingis-Kan. Nas zanima, znate li njegovo pravo ime?

11. On je radnik udarnik, junak socijalističkog rada koji je oborio svjetski rekord u kopanju ugljena. Zbog tog uspjeha je Jugoslavija tiskala novčanicu s njegovim likom. Prema „modernoj mitologiji“, kad ga je Josip Broz jednom prilikom upitao što želi za nagradu, ostao je upamćen po svom legendarnom odgovoru: „Druže Tito, daj mi veću lopatu!“. Kako se zove naš radnik udarnik?

12. Dana 21. prosinca 1983. odigrala se nogometna utakmica između Jugoslavije i Bugarske koja je završila pobjedom Jugoslavije 3:2 zahvaljujući голу Jugoslavije u posljednjim sekundama susreta koje su ostale upamćene po čuvenoj izjavi komentatora: „Ljudi moji je li to moguće?“. Tko je čuveni komentator ove utakmice? Ako vam je pitanje preteško, može se reći da je njegovo ime na neki način povezano s Titovim rođendanom.

13. Koji je današnji grad na prostoru bivše Jugoslavije dao najviše rimskih careva?

14. U antici je bila poznata kao biljka grčkih bogova, a danas je poznata kao noćna mora astmatičara. O kojoj je biljci riječ?

15. Argonauti su mitski moreplovci koji su, u potrazi za zlatnim runom preplovili čitavo Crno, Jadransko, Jonsko i Egejsko more. Prema tom mitu Kolšani pod vođom Apsirta su u potjeri za Argonautima uplovili u jedno ušće Dunava, a izašli na drugom. O kojim se to ušćima Dunava radi?

16. Prvi Europljanin koji je otkrio Ameriku je Kristofor Kolumbo. Pogrešno! Arheolozi su u New Foundlandu otkrili ostatke vikinškog naselja, nekoliko stoljeća starijeg od Kolumba. Iako arheolozi nisu sa sigurnošću uspjeli identificirati nijednog člana ekspedicije, o vikinškim pohodima govore ranije spomenute vikinške sage prema kojima su neki Vikinzi otišli na zapad i otkrili nepoznatu zemlju nazvavši je Vinland. Tko je bio vođa te vikinške ekspedicije?

17. Prva je svijet oplovila ekspedicija Ferdinanda Magellana, ali poznato je da on zapovijedao samo dijelom te ekspedicije, jer je tragično poginuo na Filipinima. Kako se zove njegov nasljednik na čelu ekspedicije?

18. Kad smo već kod plovidbe oko svijeta, koji je prvi zapovjednik takve ekspedicije koji je to i ostao za čitavo vrijeme puta?

19. Nisu samo Europljani bili uspješni moreplovci. Kina je pod dinastijom Ming u 15. stoljeću postigla niz uspjeha u otkrivanju nepoznatih teritorija u Indijskom oceanu. Nećemo otežati pitanjem tko je bio najznačajniji zapovjednik čak sedam istraživačkih pothvata. Riječ je carskom eunuhu imena Zheng He. Nas zanima isključivo kako se nazivaju kineski brodovi kojima su se ta istraživanja provodila?

20. Napravili smo određeni niz pitanja iz područja pomorske povijesti pa da ovim završimo: Hızır Hayrettin Pasha ili Khayr al-Din Barbarus je možda i najpoznatiji Kapudan Paša, Paša Bijelog Mora ili jednostavnije glavni zapovjednik osmanske mornarice koji je služio pod Sulejmanom Veličanstvenim, a za njegove službe osmanska je pomorska moć dosegla svoj zenit. Nakon njegove smrti došlo je do latentnog opadanja moći osmanske mornarice koja je opečaćena porazom kod Lepanta 1571. godine. Nas zanima, pod kojim je imenom u hrvatskoj historiografiji poznat ovaj pomorac.

21. Korejski rat je vođen pod pokroviteljstvom UN-a, najviše iz razloga da se ukine komunizam. Neobično je da na tu vojnu ekspediciju nisu stavile veto niti tadašnji SSSR niti predstavnik Kine. Razlog tomu je što je SSSR bojkotirao rad tog vijeća prvih godina njegova postojanja, a umjesto današnje Narodne Republike Kine, kineski je predstavnik bio tko?

22. Koji je ugarski kralj trebao postati bizantskim carem?

23. Poginuo je rame uz rame s Davidom Crockettom u bitci kod Alama. Ovaj američki general ostao je upamćen u povijesti po dugačkom nožu koji je svakodnevno nosio sa sobom, a nakon njegove pogibije vrsta toga noža dobiva ime po njemu. Kako se naziva taj popularni nož, nazvan po prezimenu poginulog generala?

24. Danas je ovaj grad popularan i poznat po mnogo drugih „grešnih“ ovisnosti, ali sredinom 20. stoljeća bio je poznat pod imenom Atomic City. O kojem se gradu radi?

25. Osim filmskog Tonyja Montane, koji je mafijaš iz pravog života nosio nadimak „Scarface“?

26. Nekadašnji Sulin pristaša porazio je Spartaka, a prošao je „lišo“, iako ga je Ciceron optužio da je sudjelovao u Katilininoj uroti. Bio je jedan od najbogatijih i politički najutjecajnijih Rimljana svoga doba. Kako je bio poznat po svojoj pohlepi i ljubavi prema bogatstvu, neprijatelji su ga ubili tako što su mu ulili tekuće zlato u grlo. O komu je riječ?

27. Poznata je francuska plavo-bijelo-crvena zastava, no manje je poznato da je ona u službenu upotrebu ušla tek 1794. godine. Izbačena je iz upotrebe od 1815. do 1830. nakon čega je ponovno, i ovaj put za stalno, vraćena u službenu upotrebu. Francuska je trobojnica, u početku, imala revolucionarno značenje, a nas zanima koju je prethodnicu zbacila iz službene uporabe, odnosno od kojih elemenata se prethodnica sastojala?

28. On je njemački barun koji je vodio raketni program Trećeg Reicha i zaslužan je za izume V-1 i V-2 raketa pod kojima su stradali mnogi Britanci. Tijekom prodora Saveznika u Njemačku, SAD i SSSR su se natjecali, ni samo tko će prije do Berlina, nego i tko će prije zarobiti znanstveni tim predvođen našim barunom. Sovjeti su zarobili dobar dio njegovog tima, čiji su onda kasnije članovi dali veliki doprinos sovjetskom raketnom programu, a Amerikanci su zarobili njega, i on je 1959. došao na čelo najvećeg istraživačkog centra NASA-e, odnosno *Marshall Space Flight Centre*. Kako se zove ovaj njemački barun?

29. Iako ga je većina upoznala preko serije *Vikinzi*, Ragnar Lothbrook ima utemeljenje u skandinavskoj mitologiji koja je zapisana u tzv. sage, obično tek nekoliko stoljeća nakon događaja o kojima one govore. Prema tim sagama Ragnar je poznati danski (a ne norveški kao u seriji) Viking iz 9. st. koji je u dva navrata opljačkao Pariz i o kojem postoje dvije verzije smrti: prema jednoj umro je od groznice prilikom opsade Pariza, a prema drugoj umro je tako što je bačen u jamu sa zmijama. Neki povjesničari ga smatraju pravom povijesnom osobom, dok drugi smatraju da je njegov lik nastao kao spoj više povijesnih osoba. Bilo kako bilo, možda Ragnar nije prava povijesna osoba, ali njegovi sinovi zasigurno jesu. Možete li povezati njegove sinove s teritorijima ili narodima kojima su vladali?

1. Ivar Beskosni, 2. Björn Željezni 3. Hvitserk, 4. Sigurd Zmija u Oku

a) Danska b) Northumbria c) Švedska d) Dublin

30. Povijest poznaje mnoga velika carstva, još od antike pa sve do današnjeg Japana (kako je službeni naziv japanskog poretka). Najveće carstvo, iako se možda može pomisliti tako, nije bilo rusko, nego pak mongolsko, koje je stvoreno, kao i svako, u krvi te prošireno u konjskom galopu. Mongoli su bili strašni vojnici koji su svoju energičnost dugovali kojem napitku?

31. Iako po starim pravilima, predvodnik katoličke crkve rimski je nadbiskup, nasljednik svetog Petra. Poznato je da nisu svi rimski nadbiskupi stolovali u Rimu, pa čak ni u Italiji. Koje ime dijele prvi papa koji je boravio u Francuskoj za vrijeme avinjonskog sužanjstva i papa koji je ostao u Avignonu po povratku Gregura XI. u Rim?

32. Ivan Pavao II. poznat je po mnogim stvarima, a jedna od njih je i da je on prvi papa netalijan nakon nekoliko stoljeća. Da ovaj kviz ne bi ostao stopostotno rješiv, začinit ćemo ga ovim teškim pitanjem. Tko je posljednji papa netalijan prije Ivana Pavla II.?

33. Ćaba, Kaba ili na arapski – kocka – objekt je dug 12, širok oko 10,5 i visok oko 15 metara. Sve svjetske džamije okrenute su prema Kabi i muslimani se, tijekom molitve, trebaju prema njoj okrenuti. Prema islamskoj vjeri postoji još sedam Kaba, a meleci (anđeli) moleći obilaze oko njih, baš kao i ljudi na zemlji. Kako se zove crni kamen koji je ugrađen u Kabu, a prema kojem vjernici izražavaju posebno poštovanje kad se nalaze neposredno kod njega?

34. Jedna od najmoćnijih europskih srednjovjekovnih, ranonovovjekovnih i modernih vladarskih obitelji zasigurno je bila Habsburg. Danas ta obitelj, iako još uvijek utjecajna, nije toliko moćna, a postali su poznati i po drugim stvarima, pa je tako 24-godišnji Ferdinand Zvonimir Hasburško-Lotarinški poznat po tome što se bavi utrkama. Nas zanima nešto sasvim drugo: u kojoj se današnjoj državi nalazi „jastrebov“ dvorac Habichtsburg, po kojem je ova obitelj dobila ime?

35. Godine 1941. jedna je sovjetska ekspedicija pronašla grobnicu jednog velikog azijskog vladara. Za tu grobnicu se vezuje mit o prokletstvu onog tko je otvorio. Slučajno ili ne, tri dana nakon tog događaja Treći Reich napao je SSSR. Čija grobnica je u pitanju?

36. Poznata je slavna Napoleonova pobjeda u bitci kod Austerlitz 1805. godine. No, manje je poznato da se Austerlitz zapravo nalazi u današnjoj Češkoj, nedaleko od Brna. Osim toga, još manje je poznato da je naziv *Austerlitz* tristotinjak godina mlađi od originalnog češkog naziva koji je i danas službeni. Da čitate češku literaturu, pod kojim onda nazivom možete pronaći pojam *Bitka kod Austerlitz*, odnosno kako glasi češki naziv za mjesto Austerlitz?